

## **ZNAKOVNI JEZIK ZA DOJENČKE IN MALČKE**

**Zgodnje sporazumevanje s slišječimi otroki**

**mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.**

(objavljeno v reviji Viva, marec 2007)

Dojenčki okoli šestega meseca starosti lahko razumejo veliko več informacij, ki prihajajo od odraslih okoli njih, kot bi si lahko sploh mislili. Vendar je verbalno izražanje pri njih še nemogoče, zato le pasivno sprejemajo okolico. Najpogosteje je njihov edini odziv jok oziroma smeh. Mišice v rokah se ojačajo pred tistimi, ki sodelujejo pri oblikovanju govora in tako so dojenčki skoraj pol leta preden dejansko spregovorijo, opremljeni za komunikacijo z znaki.

Znakovni jezik za slišječe dojenčke je način izražanja preko gibov in kretenj (predvsem z uporabo rok), kar omogoča predvsem izražanje osnovnih otrokovih potreb in prepreči nenehno ugibanje staršev o počutju otroka.

Komunikacija preko gibov je nekaj povsem spontanega in težko si zamislimo, da bi se morali pogovarjati z zavezanimi rokami na hrbtu. Malčki tako komunikacijo uporabljajo popolnoma spontano (dvignejo roke, ko želijo v naročje), naša naloga je le, da jih pri tem početju ojačamo. Najbolj pomembna plat takega izražanja je, da zmanjšamo otrokove frustracije, ki bi jih sicer doživljal, ker staršem ne bi znal pojasniti npr. bolečine. Prav tako se zmanjšajo zadrege staršev, ker lažje pomagajo svojemu otroku.

S kretnjami lahko začnemo med šestim in sedmim mesecem starosti. Pomembno je, da vsak znak spremlja tudi glasno izrečena beseda. Tako dojenček dobi informacijo po slušnem in vidnem kanalu. Ne smemo pričakovati, da nam bo otrok kar takoj začel kazati znake nazaj. Če starši začnejo s kazanjem znakov pri šestmesečnem dojenčku, je velika verjetnost, da jih bo sam začel uporabljati med osmim in desetim mesecem. Pri kazanju

kretenj je pomembno tudi, da je starš v vidnem obsegu otroka in ne višje od njega. Pri učenju novih kretenj moramo paziti na kontekst, ne pa besede potegniti kar iz zraka. Beseda, ki jo kažemo, naj se ujema s trenutnim početjem (npr. ko kopamo dojenčka – znak za vodo, račko; ko hranimo – znak za mleko,...), ne učimo ga npr. živali, ki jo je pred dvema dnevi videl v živalskem vrtu. Prav tako naj poteka učenje pojmov vroče, mrzlo, veliko, še. Izhajati je potrebno iz konkretne situacije, ki se odvija. Prav tako starši kot tudi otrok morajo biti ob tem početju sproščeni in se zabavati.

Prvi znaki, ki jih učimo, naj bodo popolnoma povezani z dojenčkovim okoljem. To so lahko na primer besede: mleko, voda, boli, ne/nočem, jesti, piti, še, plenička, vroče/peče, pomoč, spati, strah, objem. Te besede lahko preprečijo marsikatero zadrego ali celo manjšo nezgodo.

Nobene potrebe ni, da znakovni jezik za slišče dojenčke izhaja iz slovenskega znakovnega jezika za gluhe (SZJ). Znake si starši lahko izmislijo popolnoma sami, saj jih bo otrok kasneje opustil. Gre le za trenutno povezavo med odraslimi in dojenčkom oziroma malčkom. Znaki naj bodo čim bolj konkretni (npr. mleko – kot bi molzli kravo, voda – oblikujemo valove, boli – s kazalcema obeh rok kažemo na mesto bolečine). Lahko pa si pomagajo tudi z znaki iz SZJ.

Prepričanje, da otrok zaradi učenja znakovnega jezika ne bo govoril oziroma bo spregovoril kasneje od vrstnikov, je popolnoma zmotno. Dokazano je celo, da ti otroci bolje izražajo svoje potrebe in želje, hitreje in učinkovitejše uporabljajo in razumejo govorjeni jezik in se kasneje lažje učijo tujih jezikov.

Veliko pa pridobijo tudi starši, saj so s svojim otrokom bolj povezani (bolje razumejo otrokove misli), doživljajo osebno zadovoljstvo in se ne srečujejo s stalnimi napadi joka zaradi neznanega vzroka.

Znakov naj se naučijo vsi tisti družinski člani, ki imajo pogoste stike z dojenčkom. Tako se jih bo hitreje naučil in jih primerno uporabil.

In ne pozabite; učenje in raba znakov mora potekati prijetno, spontano in zabavno.